

Bränningen

Medlemsblad för Söderhamns Kust- och Skärgårdsförening
Nummer 2 2012

**Österdagarna 16-18 juli
mellan kl 1400-1800**

**Guidning av Fiskarestan
16-18 juli kl 1600**

**Olika hantverk visas kl
1500 den 16-18 juli**

**Fisk-Art utställning i Gal-
leri Gäddan av Anette
Palm.**

**Fyrvisning på Storjung-
frun den 15 juli mellan kl
1300-1700**

**Kulturarvsdagen den 9
Sept.
30 år med Kust & Skär-
gårdsföreningen.
Utställning,
Guidning av Fiskarestan.**

Läs mer på vår hemsida

**Vi önskar er en trevlig
sommar i vår skärgård!!!**

Söndag den 15 juli
FYRVISNING samt KYRKHELG
på Storjungfrun

Fyrvisning mellan kl 13-17
Avbrott mellan 14:45 - 15:45 för kapellbesök.

Deltagare i fyrvisningen besöker fyren på egen risk, barn endast i målsmans sällskap.

Transport till/från Storjungfrun ordnas på egen hand. Se kommunens hemsida, där finns kontaktuppgifter till båttransportföretag.

Söderhamns Kust & Skärgårdsförening

Ordförande

Lennart Andersson

lennart.andersson@soderhamn.com

0270-285539, 0270-33030, 070-8168411

Kassör

Barbro Olsson

barbro.olsson@soderhamn.com

0270-14915, 0270-60573, 073-0235755

Sekreterare

Hans Fryklund

hans.fryklund@soderhamn.com

0270-281108, 070-5424855

Övriga styrelsemedlemmar

Astrid Forslund, Björn Eriksson, Bengt Hedman, Johnny Andersson, Denny Månsson och S-G Johansson.

Suppl: Stig Berglund, Tord Sundberg, Björn Hedman,
Håkan Elffors Johansson

Redaktion Bränningen

Lennart Andersson, Sture Claesson, Hans Fryklund

Hemsidor

www.skargardsforeningen.se www.svartsundsranan.se

www.museileden-soderhamn.se

E-post: info@skargardsforeningen.se

Vi finns nu också på Facebook, sök på
Kust & Skärgård Söderhamn

Sidan är ny så innehållet är lite tunt just nu men vi jobbar
på saken.

Om Barkskeppet Blenda

Del 4 - sista avsnittet

En sammanställning gjord av Sture Claesson

Skildringen om barkskeppet Blendas, från Söderhamn, färder avslutas härmed.. De tre tidigare delarna finns i Bränningen nr 1 och 2, 2011 och nr 1 2012. Berättelsen bygger på Håkan Nihlmans fantastiska forskningsarbete och hans omfattande avhandling, som finns att läsa i Medelpads sjöhistoriska förenings tidning "Lubrikatorn". Här, i Bränningen, återges Håkan Nihlmans detaljerade redogörelsen för Blendas hela verksamhet på världshaven, när Söderhamn var en betydande sjöfartsstad, betydligt nerkortad.

Förra avsnittet avslutades med att Blenda återigen råkat ut för hårt väder och var nödd att uppsöka varv i Port Jackson i Australien för reparation av "rundhult och rigg".

Här fortsätter Håkan Nihlmans berättelse (kursiverat):

"Efter genomförd reparation avseglade Blenda från Sydney till Melbourne och ankom Melbourne den 8/12 1887. I Melbourne lossades trävarulasten och i stället intogs ull och med denna last avgick skeppet till Boston den 22/1 1888. Ankom Boston den 19/4 och fortsatte i barlast till Yarmouth N.S., varifrån Blenda fortsatte till England med en trävarulast som lossades i Dublin. Från Dublin fortsatte resorna med barlast till Laurvig (i Norge), trävaror från Laurvig till Adelaide, barlast från Adelaide till Kaipara (Nya Zeeland) och kauritimmer från Kaipara till Glasgow. I förstaden till Glasgow, Greenock, intogs sedan en stenkolslast destinerad till Buenos Aires.

Avseglade den 30/9 1889 från Greenock och ankom Buenos Aires redd den 4/12 och beordrades den 7/12 till Richeulofloden för att lossa lasten. Den 10/12 kl ½10 på förmiddagen erhöles lots och ångbåt för att bringa skeppet till lossningsplatsen. Under bogseringen dit och då lotsen fann sig tvungen att gå mellan två fartyg, som i närheten av inre mudderverket stod på grund respektive låg för ankare, inträffade det missödet att Blenda tappade styrningen och kolliderade med det tyska barkskeppet Carl

Friedrich, det ena av de tidigare nämnda fartygen, varvid Blendas babords kranbalk bräcktes och förlorades. Dessutom skamfilades flera bordläggningssplankor å babords bog. De kolliderande fartygen kom genast klara av varandra och Blenda kom till Boca och senare på dagen bringades skeppet upp till Barracos. Det tyska skeppet erhöles 70£ sterling i ersättning för dess erhållna skador."

Kauri

Är ett storvuxet barrträd med mycket värdefullt virke, kauri eller agathis samt värdefullt harts, kaurikopal, som används i lacker och fernissor. Arten härstammar från Nya Zeelands nordö.

Grundstötning och kölhalning

På detta sätt låter Håkan Nihlman, sida upp och sida ner i sin redogörelse, oss följa Blendas strapatser så gott som dag för dag. Man kan räkna ut restiden om man så vill och fantisera om hur livet ombord skulle kunna ha varit för den tidens sjömän.

1890 Sydamerika till Kuba, från Kuba till Glasgow, sedan till Malmö och så Söderhamn igen i slutet av augusti 1890. På nästa resa med trävaror från Ådalen till Syd-

afrika högg fartyget två gånger på grund och den 6/7 1891 var Blenda åter i Söderhamn för besiktning av erhållna skador. Blenda kullhivades och två plåtar av metallförhyrningen utbyttes.

På denna vy över Stugsund, från ungefär samma tid som barkskeppet Blenda var verksamt, kan man se 18 skutor. På andra sidan ligger Stenåker, där Blenda byggdes 1877. Den markerade rutan är förstorad nedan. Till vänster kan man se en kölhalad eller kullhivad skuta, som mycket väl skulle kunna vara Blenda 1891.

Forts. om barkskeppet Blenda.

Resorna fortsatte 1892 och 1893 utan större incidenter frånsett grundkänning utanför brasilianska kusten. Kl 9.45 om aftonen den 31/1 1893 ankrade Blenda vid Musqueiro.

”Kl 2 om morgonen den 4/2 (efter flera dygns väntan) erhöles äntligen lots under vars ledning fartyget navigerades till kl ½1 på eftermiddagen då det bringade still ankars på Frankiaplatsen, där tullvisitation verkställdes. Den 8/2 erhöles order att lossa lasten vid anvisad kajplats. Den 8/2 kom lots och ångbåt till skeppet och flyttade detta till kajen. När skeppet flyttats några kabellängder grundstötte detta emellertid och blev stående fast under 1½ timme, då det vid vattnets stigande lyckades ångbåten ta det samma flott, varefter det bringades till ovannämnda kaj, i vars närhet det förankrades. Efter ankomsten till kajen kunde det konstateras att skeppet ej var läck.”

Den 26/3 när Blenda togs till torrdoccka konstaterades att 22 fot av löskölen var borta, kanten av fasta kölen var också avfläkt och metallförhydringen var skadad eller borta på flera ställen. Efter reparation kom Blenda åter till Söderhamn den 13/9 1993 efter en drygt två år lång resa.

2800 mil på 123 dygn.

”Påföljande resa blev ej lika långvarig. Efter det att Blenda i slutet av oktober 1893 avseglat från Söderhamn till Port Elisabeth i Sydamerika med plankor, fortsatte fartyget barlastat till Monte Christi. Där lastade färgräd på Falmouth för order. Denna last lossades sedermera i Wolgast och därefter återvände skeppet barlastat till hemorten Söderhamn.

Detta visade sig bli den näst sista resan under svensk flagg. I slutet av oktober 1894 avseglade Blenda till Gävle där en trävarulast intogs och med denna avseglade man till East London i Sydafrika. Fortsatte barlastad till Bangkok, återvände till Europa och orderhamnen Falmouth med teaktimmer. Hit anlände Blenda den 18/11 1895 efter att ha genomfört den 2800 mil långa resan på endast 123 dygn.”

Teaktimmerlasten lossades i Greenock, sedan barlastad till New Orleans, därifrån med bomullslast till Narva. Barlastad till Gävle, därifrån trävaror till Algoa bay, barlast till Bangkok och så teaktimmerlast till Lissabon och Havre.

Sålades till Norge

Efter lossning återvände Blenda till Sverige där hon sålades till ett norskt rederi i april 1898. Det stolta skeppet Blenda, ”Svenska blixten” kallad, hade slutat sin tjänst, efter 21 år, i rederi Johan Brolin & son.

SLUT!

FISKARE MUSÉET *Gäddan*

Välkommen till Österdagarna 2012
16-17-18 juli Mellan kl 1400-1800

Söderhamns Kust- och Skärgårdsförening
www.skargardsforeningen.se
www.museileden-soderhamn.se

 Studieförbundet
Vuxenskolan

Välkommen till Fiskaremuseet Gäddan

Fiskarebostaden, kvarteret "Gäddan", inköptes 1997 av Söderhamns Kust & Skärgårdsförening. Det är numera en av de bäst bevarade gårdarna på Öster. Den del av huset som ligger längs Östra Storgatan byggdes i början på 1800-talet (kanske tidigare).

Vinkelbyggnaden, längs Hambreusgatan, uppfördes efter den stora branden 1876. Då behövdes bostäder till alla hemlösa efter branden. Det låga uthuset längs Hambreusgatan är gammalt och har innehållit skomakerverkstad, smedja, stall och vedbod.

I museet kan man se hur en fiskarefamilj bodde under 1800-talet. I utställningsdelen visas olika föremål och bilder som har med skärgård och fiske förr och nu att göra. Föreningen innehar en omfattande och varierande bildskatt som gör att olika teman kan presenteras vid olika tillfällen.

Allmänheten har under året möjligheter att komma och titta på museet. På vår hemsida hittar du tider för öppethållandet. Det finns också en anslagstavla på museet med information om öppethållandet.

Det går även att beställa tid för gruppvisning.

Kontakta oss via www.skargardsforeningen.se

Lennart Andersson

lennart.andersson@soderhamn.com /070-8168411

Välkommen till Österdagarna 2012

Under 2012 återupplivar vi en gammal tradition, guidning av Fiskarestan. Under våren har ett antal personer "kursat" om fiskarestan och dess historia. Många stadsarkitekter har under 1800 och 1900-talet försökt skapa något mera storslaget av Öster, senast 1975.

Vägen till Söderhamn är ful. Man ser ej staden innan man träder in i densamma. Den är anlagd utmed en liten bäck i en smal dal, och nedtryckt mellan tvenne bergshöjder, av vilka den södra i synnerhet är hög och kal. Men inuti staden och dess omgivning ser man med fågnad en mängd vackra trädgårdar.-Staden är ganska lång och smal. Östra hälften utgöres av sämre kojor tillhörande fiskareskapet.

.... Dessa omdömen om Söderhamn härrör från en beskrivning gjord vid ett besök 1829 av lagman *Gyllenhal*.

Under den guidade turen får ni veta mera om planerna för Öster, och varför de aldrig förverkligades.

Vi tittar på blandningen av husstilar som finns på Öster och får veta mera om personer som satt prägel på området.

Guidningen sker kl 1600 den 16,17 och 18 juli
Priset är 40:- pr person och inkluderar kaffe med bulle som avslutning på vandringen.
Vandringen tar ca 1 timme.
Biljetter köps på Fiskaremuseet.

Välkomna!

Fisk-Art

I vårt Galleri ställer i år Anette Palm ut sina alster. Hon har kallat utställningen för Fisk-Art, vilket passar utmärkt in i Fiskemuseets program.

Anette har haft många olika utställningar varvid kan nämnas Mälände medlemmar, Kvarnen 2007, **Med Ljus i mörker**, på Drömverkstan 2008, **As time goes by**, i Sandarne 2009, **Länskonst på Kvarnen 2010**, och flera utställningar i ABF:s regi i Sandarne.

**Galleriet är öppet varje dag mellan kl 1400-1800
Välkomna!**

Varje dag kl 1500 visar vi upp någon slöjdaktivitet. Det kan vara spinning, virkning, nätlagning eller repslagning. Vädret avgör vad det blir. Medverkande bl.a Föreningen Hälsingsslöjd.

Missa inte!

Konstutställningar

Vill du ställa ut i galleriet. Det kan vara konst, hantverk, eller annat.
Gäller sommartid.

Kontakta Eilert Andersson
070-3475643

GALLERI *Gäddan*

Längtan till havet

Av Anders Persson

Den gamla ekans tid är förbi.

Ingen saknar den och ingen frågar längre efter dess tjänster. Den av sol och vind gråblekta farkosten inväntar slutet. Gravsatt bland kantiga strandstenar och av årstiden rödfärgade rönnbuskar. Det går fort nu. Spanten har lossnat på flera ställen och bordläggningen börjar ge vika.

Det gamla hantverket för en ojämn kamp mot naturens kompromisslösa lagar men tycks ändå inte ha gett upp. Den gamla ekan bär på en längtan.

Tillbaka till sitt ursprung. Tillbaka till havet.

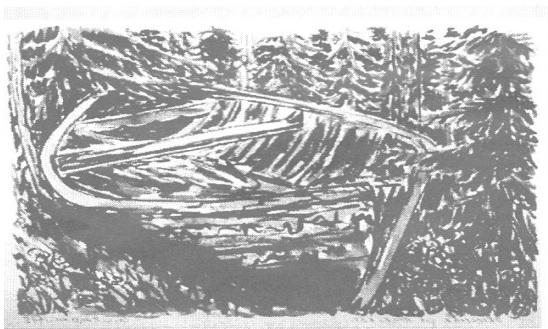
Ekan på stranden har följt och tjänat generationer. Trots sin ringa storlek har den fyllt en viktig funktion för befolkningen på fiskeläget Först av alla båtar har den sjösatts för att vid vårens islossning lotsa sitt herrefolk mellan fastland och skär. Otal är de gånger ekan färdats in till marknadsplatsen i staden. Från början fick den se sig framförd av fiskarhustrur och drängar vilka fick ro den långa sträckan uppför fjärden, för att på senare tid framskjutas genom vattnet av högljudda och illaluktande tvåtaktsmotorer.

Den gamle har sett hur livet på skäret genomgått förändringar. I likhet med fiskeläget har båten gått från arbetsplats till sommarnöje. Den är också vittne till hur människorna förändrats. Det lilla barnet som i den gamla ekan fritt sina första lektioner i sjömanskap. Ungdomar vilka i skydd av friborden tagit sina första stapplande steg i kärlekens konster. Åldermännen som i nostalgiskt vemod färdats en sista gång rakt in i den eldgula solnedgången.

Den gamla ekan har för länge sedan gjort sin sista färd. Slutet kom när den själv inte längre orkade täta torrsprickorna i furuskrovet. Sliten av ålderdomlighet förmådde den inte flyta trots blötläggning och ny bottentjära. Den gamle trotjänaren har gjort sitt.

De sista åren på stranden förblir plågsamma minnen av en svunnen tid.

Med fören riktad mot havet är längtan större än någonsin...

Kolteckning av Göran Strandow

DiBiS-bilden.

Bilden nedan, XJP 85, på www.dibis.se tillhör Janne Persson, som flyttat från Stugsund till stan men bor kvar i Norrfjärd på somrarna. Jannes album med 319 in-tressanta bilder är inskannade och ligger nu under Skärgårdsföreningen.

På www.dibis.se på nätet finns en databas med närmare 80 000 bilder från hela Söderhamn och från Skärgårdsföreningen (XSF i databasen) finns 161 bilder, men många fler finns i vårt bildarkiv som skall scannas in. **Du får gärna hjälpa till med det och gärna hålla i en studiecirkel i ämnet!** Att identifiera bilder är ett tidsödande men roligt arbete - och viktigt!

En härlig vy av Söderhamnsån plådad från Smäckbron. Idel träbåtar längs kajerna - finns någon kvar i dag? Knappast... Med sina båtar åkte förr söderhamnarna ut till sommarställena och den utflyttade familjen, efter jobbet på lördag em och sedan åter på söndagkväll. Åtminstone var det så för min morfar Lars Widegren, som bodde på Kyrkogatan 4 och hade båten uppe vid Smäckbron. Båtarna låg som ett pärlband längs Söderhamnsfjärden - sakta och lugnt gick det! Så de' så...

Känner någon igen någon av båtarna närmast, så vore det intressant att få ta del av den kunskapen! Kontakta undertecknad. I förra "DiBiS-bilden" efterlyste jag namn på två personer, men det blev tyvärr inget napp...

Vill du vara med och hjälpa till med våra bilder, så hör av dig till Skärgårdsföreningen. Ett annat sätt att berätta vad man vet om någon bild, är att skriva in det i databasen direkt. Det gör du enkelt genom att skriva i rutan **"Jag vet något om denna bild"**, när du tittar på en bild i databasen.

/Sture Claesson sture.c@soderhamn.com

Gåtans lösning.

Om lösningen på vad denna bild föreställer. En bild som hör till Lars Flodins samling. Lars Flodin, kand från Flodins affär i Forsbacka och tillika amatörfotograf. På DiBiS finns hans 469 glasplåtar, från 1910-1920-talen, inskannade sedan några år, varav denna är en.

Tre frågor.

Var är bilden tagen? **När** är bilden tagen? **Vilka** är med på bilden? Tre frågor som vi länge velat ha svar på.

Berit Andersson löste gåtan! Hon hade själv kortet och skrev, enligt anvisningarna i DiBiS det hon visste, i databasens ruta:

Brunbärsharet (Söderhamns skärgård) år 1915.

*Fr v John Eriksson, John Pettersson och framför honom John o Margret E:s son Erik (f 1907), Bruno Eriksson (f 1906 son t Karl o Alma), Kristina Pettersson (hustru t John P) och deras dotter Gertrud (f 1913), Margret Eriksson (John E:s hustru), Barbro Eriksson (f 1851 mor till John, Karl och Kristina), Karl Eriksson med sonen Gideon (f 1913), Alma Eriksson (Karls hustru) med sonen Harry (f 1911) och stående framför Alma, Märta Eriksson (f 1911 dotter till John och Margret E). **John E har på baksidan av kortet skrivit namnen på alla barn som är med på kortet och sedan skickat det till en bror i USA.***

TACK Berit! (Stugan ägs i dag av Bengt och Lisbeth Hedman).

Namn: Berit Andersson

Br. Gräver AB

Trekammarbrunnar Dränering Snöröjning Husgrunder
Planering Skogsvägar Kabelarbeten VA-arbeten
Plattsättning Væghållning Dikesrensning m.m.

KONTAKTA OSS FÖR MER INFO

Sjettene 228, 826 94 Norrala Tel: 0270-30184

www.brgraver.se

Göran: 070- 513 81 04 goran.graver@soderhamn.com

Lars: 070- 513 81 03 lars.graver@soderhamn.com

LYSAFTON

2012
infaller den 25 augusti

Rapporter

Skit i Skärgården

Vi har under några år haft olika seminarier om vår skärgård och dess miljö. Vi har undersökt kvalitén på vattnet i inre Norrfjärd, undersökt möjligheterna för Kommunalt vatten till Sandskär. En slutrapport kommer att presenteras i höst .

Kust å Skärgårdsföreningen fyller 30 år

Förutom Skärgårdsföreningen så fyller Skärgårdarnas Riksförbund också 30 år och som är vår Riksorganisation. Vårt firande kommer att ske någon gång under hösten, hur har vi inte ännu bestämt. Vi hoppas kunna ha en liten utställning den 9 sept.

En glad sommar önskar vi alla våra medlemmar

...trots problemen med olja, men med nya aktörer och nya båtar i Skärgården

Skärgårdsföreningens styrelse

BSVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

Adressetikett

Avsändare
Söderhamns Kust & Skärgårdsförening
c/o Barbro Olsson
Gästrikeyägen 9
826 39 SÖDERHAMN

Kust&Skärgårdsföreningens målsättning är att värna om kustens miljö och dess kulturarv. Detta gör vi bland annat genom att träffas, i vår klubblokal Gäddan. Titta på vår hemsida under **Aktuellt**. Där finns våra träffar inlagda. Vi jobbar ibland praktiskt, ibland diskuterar vi händelser och historier. Skriver och katalogiserar, samt inte minst viktigt, tar en kopp kaffe och macka. Vi välkomnar alla som är intresserad av Skärgården och dess miljö.

Bg 5705-0700
Medlemsavgiften är 150:-

Välkomna!

"Bra timmer växer inte under bekväma förhållanden; ju starkare vind, desto starkare träd."

J. Willard Marriott

Hjälp oss att rädda dig.

Vi är en ideell förening utan bidrag från staten. Ditt stöd behövs för att vi ska kunna rädda liv till sjöss. Ge ett bidrag eller bli medlem på sjoraddning.se.

Du kan också ringa 077-579 00 90.

SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET